

Duistere krachten belagen vrijheid van meningsuiting in de omroep

In de nacht van 7 op 8 juli is een poging tot brandstichting gedaan in het Erasmushuis aan de Oude Gracht te Utrecht. Diezelfde nacht kwam bij het ANP het anonieme telefoontje binnen dat de brandbom afkomstig zou zijn van de Joodse Defensie Liga als protest tegen de tv-uitzending van 6 juli over de positie van Arabieren in Israël. Gelukkig werd de beginnende brand snel ontdekt door een voorbijganger, anders was de schade in het Centraal Bureau veel groter geweest. Nu werden verschillende etalagepoppetjes vernietigd die onze vele werkelden voorstellen, de telefoonaansluiting verbroken, en was er de bekende roetschade.

In onze radio-aktualiteitenrubriek van dezelfde dag en onze eerstvolgende TV-uitzending is nader op de zaak ingegaan. Van de kant van de Joodse Defensie Liga (eerder verantwoordelijk voor brandstichting bij de Haagse Post en verstoring van een VPRO-uitzending) werd ontkend dat zij de brandbom hadden gegooid. Verdacht is wel dat zij zich niet gemeld hebben voor een gesprek hoewel wij hen daartoe hadden uitgenodigd. Hoe dan ook, het is een zeer af te keuren zaak dat op deze wijze wordt gereageerd: het is een aanslag op de vrijheid van meningsuiting.

De bewuste uitzending was zeker geen „anti-semitische hetze” zoals de Joodse Defensie Liga stelde. Iedereen die het humanisme in Nederland en in de wereld kent, kan weten dat het anti-semitisme in strijd is met het humanisme. En hetzes zijn evenzeer in strijd met het op redelijkheid gebaseerde humanisme. Dat betekent niet dat er geen kritiek mogelijk zou zijn op de uitzending: die bestaat ook in eigen kring. En dat betreft dan eigenlijk niet zozeer de uitzending zelf als wel de onevenredig grote aandacht die de Palestijnse kwestie volgens sommigen in onze uitzendingen heeft gekregen.

De moeilijkheid is dat in de uiterst korte Bedenktijd-uitzendingen slechts één facet van vaak ingewikkelde problemen aan de orde kan worden gesteld. Vanuit onze humanistische achtergrond proberen wij de mensen aan het denken te zetten, niet door een pasklaar antwoord op de vragen van deze tijd te geven, maar door een bepaalde standpuntbepaling en met informatieverstrekking te prikkelen tot nadenken. Een uiterst moeilijke formule die met vallen en opstaan ontwikkeld wordt.

Zo blijken heel weinig mensen te weten wat humanisme inhoudt, waardoor velen

het verband niet snappen tussen de verschillende uitzendingen en onze beginzelen. Maar het andere uiterste is ook niet aantrekkelijk vanwege het dreigend dagsluiterseffect. Daarom wordt al enige tijd gewerkt aan een bijstelling van de formule: meer aandacht voor de humanistische achtergronden, meer aansluiten bij thema's die op dat moment in de humanistische beweging aan de orde zijn. Zo zullen de kernwapendiskussie en de voorbereiding van het kongresthema (overlevingsproblematiek) meer aandacht krijgen. Ook de ledenwerfaktie in het najaar en de maartaktie ten bate van onze werkelden zullen ruimere aandacht krijgen. Belangrijk is ook dat alle HV-publiciteit beter gekoördineerd gaat worden. De nieuw aan te stellen publiciteitskoördinator Paul Custers zal een grote bijdrage kunnen leveren aan het doorstromen van nieuws uit de humanistische beweging naar de radio- en tv-uitzendingen toe.

Tot al deze veranderingen was al door de RTV-kommissie besloten vóór de brandbom werd geworpen. Het is goed om dat duidelijk te stellen omdat het HV niet de indruk moet wekken te zwichten voor gewelddadige acties. Maar zo'n actie hoeft ons ook niet van de voorgenomen wijzigin-

gen doen afwijken. Dat geldt ook voor de aanleiding: de kwestie van de Palestijnen. Ook daar was al besloten in humanistische kring ons eens over deze zaak te bezinnen. Het HV heeft nooit het bestaansrecht van Israël betwijfeld, evenmin als het verwerpelijke van anti-semitisme. Wel heeft het hoofdbestuur vraagtekens gezet bij de gebrekkige scheiding van godsdienst en staat, en bij het gedeeltelijk op godsdienstige motieven gebaseerde nederzettingenbeleid van de regering-Begin. Dat het HV zich met deze zaak zou bezig houden vanwege oliebepalen (zoals werd gesuggereerd) geeft ook aan hoe weinig deze critici op de hoogte zijn: wij hebben heel duidelijk geprotesteerd tegen de poging van Saoedi-Arabië om de vrijheid van meningsuiting aan te tasten, en tegen de christen-verklaring die veel olielanden eisen.

Tenslotte wil ik al diegenen bedanken die in de afgelopen weken blij hebben gegeven van hun morele en financiële steun. Ik ben ervan overtuigd op die steun te mogen blijven rekenen, ook als het gaat om bijdragen tot standpuntbepalingen en om programmasuggesties.

Rob Tielman

Door de instelling van een Dagelijks Bestuur – wij hebben daar nu een half jaar mee gewerkt – zijn de hoofdbestuurvergaderingen wat van karakter veranderd. Dit was 20 juni goed merkbaar; alleen grote agendapunten. Maar ook details in de actualiteiten die men wil melden als men elkaar zo lang (voor sommigen een maand) niet heeft gezien.

Eerst wat over de grote punten van 20 juni. We hebben vier regionale bijeenkomsten gehad over de beleidsnota 1979. Daar zijn de reacties besproken van de gemeenschappen op de beleidsnota van het congres 1979. Een verslag van die reacties lag nu ter tafel. De gemeenschapsbesturen zullen hem ook nog toegezonden krijgen, samen met enkele goede briefontwerpen uit Wageningen. Wageningen heeft namelijk heel goede brieven ontworpen ter verwelkoming van nieuwe leden (al kan dit bezoek nooit vervangen) en aan leden als ze mochten willen bedanken.

Maar wat bleek nu het meest duidelijk uit de vier regionale besprekingen?

- de gemeenschappen willen goede, identiteitomlijnde, publiciteit rondom het HV. Men wil brochures, cursussen, enzovoort, maar bovenal ook iets via radio en tv. Algemeen was de klacht dat de „Vijf minuten Bedenktijd” op zondagavond daar niet aan voldoen. Men durft er niet naar te verwijzen. Hier kan worden toegevoegd dat het hoofdbestuur plannen heeft om hier aanzienlijke verbeteringen aan te brengen.
- de gemeenschappen willen beter weten welke vormen van binding met het HV er mogelijk zijn, en wat men in bepaalde gevallen kan propageren. Hier komt nadere voorlichting over.
- maar ook willen de gemeenschappen beter worden bijgestaan in hun werk. Hierbij denkt men niet in de eerste plaats aan weer nieuwe mensen die in de gemeen-

schappen komen om activiteiten aan te zwengelen en daar de aandacht van de besturen (die uiteraard een vereiste is) bij te brengen, maar om bijstand van de besturen zelf. Hier kan gemeld worden dat er om te beginnen een consultant gemeenschapswerk aangesteld kan worden. Verder is het een zaak van het verwerven van voldoende eigen middelen (dus niet van subsidies die weer voor een specifiek doel besteed moeten worden) om regionale mensen te kunnen aanstellen. Dit betekent dat we als vereniging moeten groeien.

De gehele nota komt overigens nog een keer in de Humanist.

Een verder groot punt was de nota over een leefbare toekomst van van der Hoeven. Een „projectgroep” gaat hier het een en ander van ter sprake brengen in de Humanist en in het land. In het najaar zien we nader hoe we het punt op het congres 1981 moeten brengen.

Duidelijk „omhoog” zaten we met de bepaling die op het vorige congres is aangenomen, n.l. de nog al strikte koppeling van de bevoegdheid om HVO (humanistisch vormingsonderwijs) te mogen geven met het lidmaatschap van het HV. In 1971 hadden we daar een soepeler benadering voor en we begrijpen niet goed meer waarom we die met congres en al hebben verlaten. De formulering van 1971 houdt in dat mensen die iets namens het Verbond gaan doen, de doelstellingen van het Verbond moeten kunnen onderschrijven, en wel in die mate dat, als ze geen lid zijn, het zouden kunnen zijn. Men kan dan in een gesprek nog toevoegen dat men een lidmaatschap in de toekomst ook wel verwacht, maar geeft dan verder de ruimte aan de desbetreffende persoon. Wij zouden weer naar zoiets terugwillen.

Bij de actualiteiten kwam ter sprake hoe het inmiddels staat met het wetsontwerp abortus in de Tweede Kamer, en met het gebruik van de naam van God in staatsstukken. Bij beide onderwerpen lijkt er voortgang in de richting die wij wensen, maar zeker bij „abortus” hebben wij dat al zo vaak gedacht.

Heel leuk is nog dat de minister van Binnenlandse Zaken op vragen van CDA-zijde uit de Kamer heeft geantwoord dat het Openbaar Onderwijs een principieel positieve instelling mag verlangen van degenen die dit onderwijs geven. Hoe bestaat het eigenlijk dat men dit heeft willen aanvechten. Of mogen alleen confessionelen achter hun scholen staan omdat zij de enigen zijn met goede principes?

En dan de gemeenschappen die geld over hebben en – dat komt voor – plaatselijk weggeven. Misschien weet niet elk bestuur dat we een Fonds Deposito's Gemeenschappen hebben, waarmee we, met onze schaarse middelen, onszelf versterken. En anders is er wel de IHEU – de internationale humanistenorganisatie – die gewoonweg noodlijdend is en zulke besturen dolgraag als contribuanten zou willen hebben.

A. J. W.

Hij was een humanist van het eerste uur

De jongeren onder ons zullen zich afvragen wie dat eigenlijk is; vele ouderen zullen met warmte aan hem terugdenken. Hij was de eerste Centraal Geestelijk Raadsman voor de Plaatselijke Geestelijke Verzorging en heeft de grondslagen gelegd voor die tegenwoordige Dienst; een humanist van het eerste uur en een toegewijd medewerker gedurende vele jaren.

Daan d'Angremond werd gereformeerd opgevoed, waaraan hij later nog een deugdelijke bijbelkennis ontleende. Hij leerde het vak van schoen-máker, niet hersteller, en beriep zich graag op zijn vakmanschap. Hij ontwikkelde zich in de richting van bedrijfsleiding en marketing en werd tenslotte chef-inkoper en verkoopleider in een grote zaak. Daaraan ontleende hij een zekere wereldwijsheid, die hem later bij zijn emotioneel temperament goed van pas kwam.

Zijn geestelijke ontwikkeling was niet minder opmerkelijk. Hij maakte zich al gauw los van de godsdienst en kwam via anarchisme, vredesbeweging en democratisch-socialisme tot het humanisme. Hij had een brede geestelijk-culturele belangstelling en groeide uit tot een erudiete persoonlijkheid. Toen in 1954 de vacature van Centraal Geestelijk Raadsman bij het Humanistisch Verbond ontstond, aarzelde hij niet daarin te stappen.

Hij heeft met anderen, zoals Schonk, Pols en Lips, de grondslagen gelegd voor de professionalisering van het vak. In die pionierstijd beschikten we noch over ervaring noch over methodiek, maar Daan d'Angremond was een natuurtalent voor wie luisteren, invoelen, bemoediging en bezinning vanzelfsprekende elementen van het geestelijk werk waren. Zijn persoonlijke cliënten, waaronder ook HB-leden, zullen zijn warme genegenheid, onvoorwaardelijke beschikbaarheid, ruimheid van opvatting en levenswijsheid niet licht vergeten. Bovendien wist hij in het land een groep vrijwilligers van dikwijls hoog niveau te inspireren en te begeleiden.

Hij had de zeldzame eigenschap zonder voorbehoud te kunnen bewonderen. Vooral Bart de Ligt, anti-militarist, anarchist en cultuur-filosoof, was zijn lichtend voorbeeld. Diens lijfspreuk, niets verwachten, alles hopen, was ook de zijne. Een theoreticus was hij niet, maar hij had dikwijls flitsende ideeën, die anderen aan het denken zetten.

Daan d'Angremond was een edelmoedig mens, die zich zelf, soms te veel, wegcijferde, ook in zijn particuliere leven, zonder toch aan zelfbewustzijn en eigen ont-plooiing te kort te doen. Hij was een warmvoelend, emotioneel mens, innemend en een levend voorbeeld van een „echte” humanist, zoals men dat noemt. Hij was een betrouwbare metgezel en een trouw vriend; voor het Humanistisch Verbond een steunpilaar tot aan zijn pensionering in 1967. Hij liet een lege plaats achter, die zó nooit meer vervuld kon worden.

J. v. PRAAG

Humanist

Eindredakteur Wim Jungman
(a.i.)

Humanist is een uitgave van
het Humanistisch Verbond
Oudegracht 152, Utrecht
Redactieadres:
Postbus 114, 3500 AC Utrecht
Telefoon: 030 - 318145.
Abonnementsprijs voor
niet-leden f 20,- per jaar
t.n.v. Humanistische Pers
postgiro 58, Utrecht.

Gedrukt op kringlooppapier
bij Brouwer Offset bv, Utrecht.

Amnesty International voert actie tegen de doodstraf

„Inhumaan, wreed, voor christenen en humanisten een onaanvaardbare zaak, instrument van verdrukking, daad van geweld,” aldus diverse sprekers tijdens een op 7 juni door Amnesty International georganiseerd colloquium waarop de doodstraf centraal stond. Vanuit verschillende achtergronden werden ethische, politieke, kerkelijke en juridische aspecten van deze meest onherroepelijke straf belicht. De aanleiding tot het houden van het colloquium is een van 25 augustus tot 5 september in de Venezolaanse hoofdstad Caracas te houden VN-congres over de preventie van misdaad en de behandeling van delinquenten. De voorzitter van Amnesty-Nederland, de humanist Ab Eikenaar, prees zich gelukkig dat de Nederlandse en Zweedse regeringen erin geslaagd zijn het onderwerp van de doodstraf op de agenda geplaatst te krijgen.

In Nederland is het dan wel zo dat de doodstraf uit het gewone strafrecht is verwijderd en naar alle waarschijnlijkheid op redelijk korte termijn ook wel zal verdwijnen uit het militaire strafrecht; toch is een bijeenkomst zoals die door Amnesty werd georganiseerd geen over-

bodige luxe. In zijn inleiding waarschuwde de Amsterdamse hoogleraar Alfred Heyder ervoor dat de in Nederland algemeen heersende afwijzende houding ten aanzien van de doodstraf onder invloed van bepaalde omstandigheden wel eens snel zal kunnen omslaan; iedereen twijfelt wel eens.

Uitstoting

Het verhaal dat gehouden werd door prof. W. Nagel zal voor de juristen onder de aanwezigen het feest der herkenning geweest zijn. Gold in vroeger tijden de uitstoting uit de stam waarbinnen men leefde als één van de zwaarste sancties, later werd de doodstraf meer toegepast, als zijnde één van de meest definitieve vormen van uitstoting uit de stam.

Vervolgens kwam het oud-romeinse recht ter sprake, op grond waarvan de doodstraf veelvuldig werd toegepast. Interessant is de ontwikkeling ten tijde van de Verlichting. Er vond toen een systematisering van het strafrecht plaats, uitmondend in de Code Penal van 1791 waarin de doodstraf niet als sanctie was opgenomen. Later, ten tijde van Napoleon veranderde dit helaas. Nagel kenschetste het doden van politieke tegenstanders – hierop komt de doodstraf immers in de praktijk vaak neer – als een kwestie van oorlogvoeren. Het argument dat er van de doodstraf een preventieve werking uitgaat is, blijktens diverse onderzoeken, niet hard te maken. De hoeveelheid delicten waarop de doodstraf als sanctie zou kunnen staan verandert niet door afschaffing of herinvoering ervan. Het is volgens Nagel inhumaan dat mensen soms jarenlang in de dodencel moeten wachten op de tenuitvoerlegging van hun vonnis.

Zelf heeft hij in de periode vlak na de tweede wereldoorlog doodstraffen mee-uitgesproken. Hij vond in die tijd dat in deze gevallen het noodweerexces van toepassing was: je bent geslagen en je slaat vaak

te hard terug, maar dan wel direct. Het ging om feiten gepleegd in de oorlog, waarop onmiddellijk na de oorlog deze reactie kwam. Met dit soort zaken mag je niet lang wachten. Ter illustratie noemde Nagel de kwestie van de drie (nu twee) van Breda: ook hier had moeten gelden ofwel het doodvonnis zo snel mogelijk ten uitvoer leggen, ofwel hen een keer vrijlaten. Wanneer je de doodstraf omzet in een vrijheidsstraf dan moet deze wel eindig zijn. Een daadwerkelijk uitgevoerde levenslange gevangenisstraf is, volgens Nagel, zoiets als een uitgestelde doodstraf.

Professor De Graaf, erkende als vertegenwoordiger van de Raad van Kerken dat deze Raad nooit een specifiek standpunt met betrekking tot de doodstraf heeft formuleerd. Hij noemde deze straf een „voor christenen onaanvaardbare zaak en

hij hoopt dat ook de rooms-katholieke kerk zich meer met het thema van de afschaffing van de doodstraf zal bezig houden.

Resolutie

Het Tweede Kamerlid voor de Partij van de Arbeid, tevens lid van de Raad van Europa, Piet Stoffelen, gaf een beeld van de moeizame pogingen om binnen deze Raad te komen tot een afwijzend standpunt met betrekking tot de doodstraf. Nadat men er sinds 1973 over heeft gediscussieerd heeft de Raad van Europa op 22 april j.l. met grote meerderheid een resolutie aanvaard, die pleit voor afschaffing van de doodstraf voor misdaden begaan in vreedstijd. Tevens deed men een aanbeveling aan de Raad van ministers om deze resolutie te doen verwerken in het Europese Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens.

Concluderend kunnen we stellen dat op vele niveaus het besef is ontstaan dat de doodstraf in deze tijd eigenlijk niet meer kan. Ook in landen waar de doodstraf nog in het strafrecht is opgenomen groeit dit besef. We zullen echter steeds verdacht moeten zijn op mogelijk snel optreden bij de roep om herinvoering van deze straf. Meer nog moeten we alert zijn op situaties in de wereld waar men de doodstraf niet meer op grond van het strafrecht toepast, maar de mensen, indien gewenst, gewoon laat „verdwijnen”.
Rob Meerhof

Amnesty mag rekenen op HV

Als deelnemer aan de Doodstraffendag, die Amnesty International onlangs belegde, sprak onze algemeen voorzitter Rob Tielman over dit onderwerp. We laten zijn tekst hieronder volgen.

„Ik wou van de gelegenheid gebruik maken om net zo als de vertegenwoordiger van de Raad van Kerken te spreken over onze principiële stellingname ten aanzien van de doodstraf. Ik ben erg blij dat wij als Humanistisch Verbond ons principieel tegen de doodstraf hebben opgesteld. Dat is al jarenlang ons standpunt. Het werd bovendien afgelopen zomer in de vergadering van de Internationale Humanistische Unie aangenomen als internationaal humanistisch standpunt. Dat betekent dat Amnesty ook internationaal kan terugvallen op de humanistische beweging. Ik wil een paar overwegingen geven waarom wij tot deze stellingname zijn gekomen.

Wij gaan er van uit dat mensen zelf zin en vorm geven aan hun bestaan, en dat alleen de mens zelf het recht heeft over het eigen bestaan te beslissen. Die gedachtengang is van toepassing op het recht op zelfdoding, maar ook op het ontbrekende recht op het doden van anderen, bij voorbeeld in het geval van de doodstraf.

Wij gaan er bovendien van uit dat de mens veranderbaar is. De mens is van nature noch goed noch slecht, maar heeft het vermogen om zich ten goede te ontwikkelen. In feite ontkent de doodstraf de mogelijkheid van verbeterbaarheid van de mens. Een andere overweging is dat wij altijd de redelijkheid voorop willen doen gaan, en zo min mogelijk willen terugvallen op lichamelijk geweld. Vandaar ook dat wij om die reden ons tegen de doodstraf verzetten. Bovendien erkennen wij ten volle de menselijke faalbaarheid: het feit, dat mensen fouten maken. De doodstraf is een definitieve handeling, een onherroepbare beslissing waardoor een onfeilbaarheid wordt verondersteld die feitelijk niet aanwezig is. Ook om die reden verzetten wij ons er tegen. Wij zijn voornemens om onze ondersteuning van het standpunt van Amnesty op alle mogelijke manieren duidelijk te maken, via onze radio en televisie, onze bladen Humanist en Rekenschap en ook internationaal. Ik heb zojuist gehoord dat ook in het Europese parlement deze zaak aan de orde is en ik ben graag bereid om de Internationale Unie, die een Europese werkgroep heeft, te vragen ook langs die lijn het standpunt van Amnesty te ondersteunen.”

HVO heeft goed nieuws

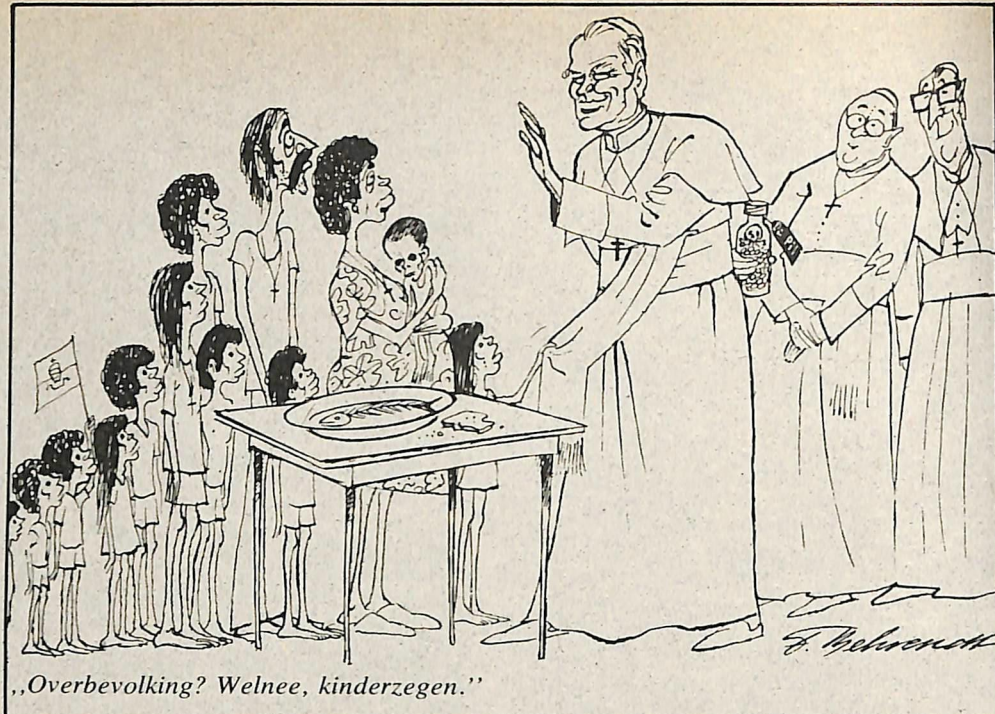
Zoals bekend, zal de opleiding en begeleiding van hen die humanistisch vormingsonderwijs (hvo) geven, worden gebundeld in de Stichting HVO en nog net voor de zomervakantie kon in grote lijnen met het ministerie van onderwijs en wetenschappen overeenstemming worden bereikt over de plaats en wijze van bekostiging van het humanistisch vormingsonderwijs.

De voorlichtingsdienst van het departement publiceerde op 3 juli j.l. een persbericht met de volgende inhoud:

„MOGELIJKHEDEN HUMANIS- TISCH VORMINGSONDERWIJS VERBETERD

Met ingang van 1 augustus a.s. wordt de door het Humanistisch Opleidings Instituut verzorgde hogere sociaal pedagogische opleiding met 1 jaar verlengd tot een 4-jarige opleiding. Daarnaast krijgt de Stichting Humanistisch Vormingsonderwijs een door de overheid gesubsidieerd Studie- en Begeleidingscentrum.

Dit zijn de belangrijkste resultaten van een aantal besprekingen tussen het

Humanistisch Verbond enerzijds en minister dr. A. Pais en staatssekretaris A. J. Hermes (onderwijs en wetenschappen) anderzijds, over de verbetering van de mogelijkheden voor het humanistisch vormingsonderwijs.

De bewindslieden zeiden al eerder een daadwerkelijke invulling van de geestelijke pluriformiteit in Nederland te willen bevorderen. Zij stonden daarom positief tegenover een amendement

van mevrouw Ginjaar-Maas (VVD) bij de begrotingsbehandeling van O&W voor 1980, waardoor 1 miljoen gulden beschikbaar kwam voor subsidiëring van activiteiten van het Humanistisch Verbond. Voor dit geld dat jaarlijks ter beschikking komt, is nu bovenstaande bestemming gevonden.

Het betekent dat het bij de HSPO-opleiding mogelijk wordt een differentiatie gericht op het geven van humanistisch vormingsonderwijs in de opleiding onder te brengen.

In het Studie- en Begeleidingscentrum zal worden gewerkt aan de ontwikkeling van het humanistisch vormingsonderwijs, onder andere door de docenten die dit onderwijs verzorgen te begeleiden en bij te scholen.

Daarnaast werd overeengekomen dat het Humanistisch Verbond zal worden betrokken bij de besprekingen die departementaal worden gehouden over het beleid voor de kerkelijke opleidingen. De nu getroffen regelingen voor het Humanistisch Verbond zullen in die kontekst in een later stadium worden gezien. Het verzoek van het Humanistisch Verbond om de bekostiging van het humanistisch vormingsonderwijs in het openbaar onderwijs op zich te nemen, hebben de bewindslieden in studie genomen."

Enige tijd hiervoor had het ministerie reeds toestemming gegeven tot het starten van een sollicitatieprocedure. De voor dit doel ingestelde sollicitatiecommissie heeft gesprekken gevoerd met een groot aantal van de 90 belangstellenden. Eind juni konden deze gesprekken afgerond worden met een voordracht.

Het ziet er nu naar uit dat de Stichting Humanistisch Vormingsonderwijs na de zomervakantie een aantal enthousiaste medewerk(st)ers in dienst heeft, die regionaal de werkers in en voor het hvo kunnen ondersteunen. Dit door vorming (= opleiding) van hvo-geevenden, hun begeleiding en voor verdere studie en ontwikkeling van het humanistisch vormingsonderwijs.

In een volgend nummer van de Humanist zullen wij hen graag aan u voorstellen.

Stichting Humanistisch Opleidings Instituut

De Stichting Humanistisch Opleidings Instituut verzorgt een vierjarige hogere beroepsopleiding voor geestelijk werk.

Wij willen graag zo spoedig mogelijk in contact komen met geïnteresseerden voor de volgende functie:

STAFDOCENT(E) THEORIE VAN HET GEESTELIJK WERK (volledige dienstbetrekking)

Taak:

- het geven van lessen in de theorie van het geestelijk werk in de zin van systematische reflectie op de methodieken van de werksoorten: geestelijke verzorging, geestelijke vorming en humanistisch vormingsonderwijs;
- het begeleiden van basisleergroepen;
- het geven van supervisie in geestelijke vorming;
- het verrichten van staffaken;
- het theoretisch en methodisch verder ontwikkelen van het beroep van geestelijk werkende, en van het superviseren met betrekking tot geestelijk werk.

Vereisten:

- afgestudeerd in een van de sociale wetenschappen, en/of voortgezette opleiding;
- ruime praktijkervaring, liefst in het vormingswerk;
- het vermogen tot systematische reflectie, zowel in woord als geschrift;
- bij voorkeur praktijkervaring in het onderwijs, zowel in les geven als in het geven van supervisie;
- humanistische gezindheid;
- in staat zijn tot samenwerking met de leden van de instituuetsgemeenschap en met de werkvelden, met name de hoofden van dienst van het Humanistisch Verbond.

Voor bovengenoemde functie geldt:

Salaris en arbeidsvoorwaarden volgens rijksregeling.

De sollicitatie-commissie bestaat uit: bestuurslid, studietoördinator, docent en student.

Sollicitaties vóór 17 augustus 1980 richten aan de studietoördinator, de heer T. Jorna, Postbus 278, Ridderstraat 42, Culemborg; voor inlichtingen te bereiken, vanaf 11 augustus, onder telefoon 03450 - 2630.

Overpeinzingen van een vergrijsd humanist

Mijn vorige overdenking eindigde ik met de opmerking, dat West-Europa komt te staan voor een geweldige uitdaging als gevolg van belangrijke verschuivingen in de economische, sociale en politieke verhoudingen in de wereld. Wil het deze uitdaging met succes het hoofd bieden, dan zal er een ingrijpende verandering moeten komen in de mentaliteit.

In de jaren '60 en het begin van de jaren '70 ging alles te gemakkelijk. Er was een gestadig stijgende welvaart, waarvan ieder zijn deel – en liefst zo groot mogelijk – wilde hebben. De mentaliteit paste zich daarbij aan. De begeerte ging uit naar een steeds rijker voorziening met materiële goederen. Zelfzucht – ook in het kader van groeps- en nationaal egoïsme – beheerste voor een goed deel de maatschappelijke verhoudingen. Velen zagen als hoogste ideaal zoveel mogelijk van het leven genieten zonder overmatige inspanning.

Dit alles ging gepaard met een verzwakking van het normbesef, mede als gevolg van het losser worden van de kerkelijke banden. Steeds meerderen – vooral ook onder de jongeren – voelen zich niet meer gebonden aan sociale leefregels, hetgeen leidt tot verwildering in allerlei vormen.

De vraag is nu: wat daartegen te doen? Godsdienstige vertogen biedt geen uitkomst meer. Men heeft nu eenmaal het feit te aanvaarden, dat het geloof in een persoonlijk God, die het menselijk leven bestiert en de mens na zijn dood beloont of bestraft, velen niet meer aanspreekt. Het humanisme wil de daardoor ontstane leemte opvullen door de mensen voor te houden, dat het zich bevrijden uit de banden van de kerk slechts een eerste stap is op de weg naar geestelijke volwassenheid. De volgende stap is het naar eigen diepste overtuiging bepalen van zijn houding tegenover het leven, hetgeen inhoudt zijn houding tegenover de medemens en tegenover de groepen, waarvan men deel uitmaakt (gezin, onderneming, maatschappelijke verbanden, gemeente, staat, West-Europa, United Nations).

Goed en kwaad

Daarbij komt men voor vragen van goed en kwaad, van recht en onrecht, van waar en onwaar, waarbij normbesef ons de weg moet wijzen. Men kan daarbij echter niet maar willekeurig te werk gaan. Als ieder voor zichzelf gaat uitmaken, wat goed is en wat kwaad, wat recht en wat onrecht, komen wij niet veel verder. Ons Verbond gaat ervan uit, dat het normbesef niet aan persoonlijke willekeur onderworpen is. Met zo'n enkele constatering lost men het probleem natuurlijk ook niet op. Wij zoeken een verklaring van dit feit.

De opvatting, dat het normbesef ons door een bovenaardse macht zou zijn opgelegd, is voor de niet-gelovige niet langer aanvaardbaar. De veronderstelling, dat het de mens zou zijn ingeboren en een onafscheidelijk deel van zijn wezen uitmaakt, wordt aangetast door het feit, dat bij velen het normbesef nog maar heel zwak aanwezig blijkt. Diepzinnige filosofische beschouwingen om voor dit vraagstuk een aanneembare oplossing te geven, spreken de massa niet aan.

Naar mijn mening behoeven wij het zo diep niet te zoeken. Een, ook voor niet filosofisch geschoolden, begrijpelijke verklaring is te vinden door uit te gaan van feiten, die ieder bij enig nadenken als juist zal moeten aanvaarden.

De mensen zijn van nature behept met allerlei, dikwijls tegenstrijdige behoeften, verlangens, begeerten, driften, hartstochten en aandoeningen. Zo zien wij zelfzucht tegenover behulpzaamheid; gemakzucht tegenover prestatiedrang; zorgeloosheid tegenover besef van verantwoordelijkheid; heerszucht tegenover volgzzaamheid;

angst tegenover zelfvertrouwen; vrees tegenover hoop; haat tegenover liefde; wreedheid tegenover tedere zorg; woede tegenover zelfbeheersing.

En als samenbindend element het kudde-instinct, dat wij ook aantreffen bij bepaalde diersoorten, die alleen in kuddeverband zich in de strijd om het bestaan kunnen handhaven. Zo was het ook met de mens. Om dit instinct steun te bieden, was het nodig de positieve elementen, die samenbindend werkten, te bevorderen en daartegenover de eigenschappen, die de samenleving verstoren, te onderdrukken. Zo ontwikkelde zich een samenstel van normen, dat ook met behulp van het geloof in boze en goede geesten, in bovenaardse machten en later in een almachtige God deel ging uitmaken van het levenspatroon.

Behoudend geloof

Dit geloof kreeg meer concrete inhoud in geloofsgemeenschappen, die zich als zelfstandige instituten gingen gedragen. Zij verwierven groot gezag, dat vooral van de geestelijke leiders uitstraalde. De geloofsleer had als regel een sterk behoudend karakter. Vernieuwingen moesten op de officiële leer bevochten worden. De geschiedenis geeft daarvan tal van voorbeelden tot in onze tijd.

Daarnaast ontwikkelde zich een overheidsgezag met dwingende bevoegdheid. Het bleek gewenst bepaalde regels, die voor rust en orde in de gemeenschap van bijzondere betekenis waren, wetkracht te geven; niet-naleving werd tot de groepsleiding berecht en kon leiden tot zware straffen.

Helaas kwamen er storende factoren, vooral in de vorm van oorlogen. Deze brachten ongelijkheid in rang en stand en ook in bezit, doordat de aanvoerders zich een groter deel van de buit toeëigenden dan aan de anderen werd gelaten. Zelfs ontstonden vormen van slavernij en lijfeigen-schap.

De machthebbers gingen nu het normenstelsel hanteren om hun eigen positie te verstevigen. Zij maakten daarbij een listig gebruik van de angst voor boze geesten. Later hielp het godsdienstig geloof om de mensen te doen berusten in hun lot. Tot in de vorige eeuw werd hun voorgehouden, dat het bestaan van arm en rijk door God gewild was; zelfs de slavernij werd met een beroep op de bijbel verdedigd. Tot troost moest dienen, dat in het hiernamaals de beloning wachtte.

Tegenwoordig wordt ook een beroep gedaan op politieke idealen om inbreuk op

Prof. J. in 't Veld

fundamentele mensenrechten te rechtvaardigen. Als overtuiging niet helpt, schrikt men zelfs voor geweld niet terug. Daarnaast zijn er ook dictaturen, die het niet eens nodig vinden zich te rechtvaardigen; zij hanteren het brute geweld alleen om eigen belang te verdedigen.

Groeiend normbesef

Het merkwaardige is nu, dat het normbesef te midden van al deze troebelen, evenals de wetenschap, een eigen leven is gaan leiden. Het laat zich niet meer zo willoos voor het karretje van de machthebbers spannen en gaat zich kritisch opstellen. Zelfs in de dictatuurlanden doet het zich horen, wat schuchter eerst, maar allengs luider. Dit wekt een voortdurende onrust, die tot spanningen leidt, welke zo hoog kunnen oplopen, dat het tot een ontlading komt.

De landen van het Westen lijken een goed eind op weg, maar ook daar zijn er spanningen, die aanvankelijk nog wel zullen toenemen, als de toestand benauwender wordt. Om deze spanningen te kunnen doorstaan, is een gezonde en evenwichtige geest nodig, gedragen door een sterk ontwikkeld normbesef.

Het blijkt dus, dat het normbesef een belangrijke voorwaarde is voor het ontstaan en instandhouden van een menswaardige samenleving. Het is daarom van belang dit normbesef aan een nader onderzoek te onderwerpen. Daarover in een volgend artikel.

J. in 't Veld

Rectificatie

Het zal de opmerkzame lezer niet zijn ontgaan, dat in het nummer van Humanist van 5 juli enkele opmerkelijke abuizen voorkwamen.

In de eerste plaats, wat prof. In 't Veld in zijn leven ook allemaal heeft gedaan en is geweest; hij was nimmer minister van Wederopbouw en Volksverhuizing, wél van Wederopbouw en Volkshuisvesting.

Er kwamen ook enkele onbedoeldheden voor op de Oriëntatiepagina en in de aankondiging van het nieuwe nummer van Reken-schap, op pagina 2, werden de bijdragen aan dat nummer toegeschreven aan verkeerde auteurs. Elke naamsaanduiding dient één plaats lager te staan. Dr. ir. E. A. Muijderman schreef derhalve geen commentaar op de Olympische Spelen te Moskou, maar over Militaire research en ontwikkeling, de motor van de bewapeningswedloop; enzovoorts.

Gebrek aan warmte (1)

In de Humanist van 15 juni jl. viel mij de ingezonden brief op over „het gebrek aan warmte bij het HV”. Hiermee wordt een wezenlijk punt aangeroerd; datgene wat ik miste nadat ik enige tijd geleden lid geworden was.

Veelal stelt het HV zich tamelijk koel en beschouwelijk op, tenminste, dat is de indruk die ik als nieuw lid krijg en wanneer ik de Humanist lees. Misschien is het opmerkelijk dat ik lid van het HV geworden ben, met als achtergrond een christelijke en betrekkelijk konfessionele opvoeding, juist omdat ik geen behoefte voel om mij tegen de christelijke beschouwingen af te zetten, zoals bij het HV (Rob Tielman?) gebruikelijk schijnt te zijn en waaruit weinig begrip blijkt voor een christelijke levensopvatting. Een dergelijke opvatting kan het humanisme zeer dicht benaderen.

Natuurlijk verwacht ik van het HV geen instemming met de christelijke levensbeschouwing; ik had echter verwacht bij het HV een beter begrip aan te treffen. Ik meende zelfs dat het HV boven vooroordelen stond. Maar ik betwijfel of er binnen het HV ruimte is voor mensen die een poging doen zich ruimdenkend op te stellen, zonder daarbij direct hun (christelijke) achtergronden te willen verloochenen. Het is m.i. bedroevend wanneer het HV al zo door de maatschappelijke invloeden bedorven zou zijn, dat men de positieve beginselen in die zin zou vergeten. Juist de essentie; het mens onder mensen zijn, samen in het besef van eigen en gemeenschappelijke verantwoordelijkheid iets te bereiken, de openheid naar elkaar toe,

LEZERS SCHRIJVEN

geeft het gevoel van vreugde, dat mensen er toe drijft elkaar ook inderdaad op te zoeken. Het lijkt in het huidige maatschappijbeeld niet eenvoudig daarvan iets uit te stralen. Ook het HV biedt hier vaak geen uitkomst, zoals sommigen, misschien juist jongeren, zouden verwachten.

Hoeveel warmte er bij het HV is, blijkt waarschijnlijk eerst bij het uitvoeren van de humanistische beginselen. Daarvan is op papier helaas te weinig te merken (gebrek aan respect, beleefdheid, vriendelijkheid, e.d.?) Zeer zeker voorziet het HV in een behoefte, maar wat ik, het voorgaande in aanmerking genomen, van het HV mag verwachten, is mij (nog) niet duidelijk.

C. L. F. Tollig, Rotterdam

Gebrek aan warmte (2)

Tielman wil meer warmte in het Verbond en mevrouw Kunz sluit zich daarbij aan. Maar „en passant” wil zij ook het „rationalistisch Westers cultuurpatroon (...) dat essentiële eigenschappen en behoeften van de mens steeds meer verwaarloost” loslaten en de grondslagen voor een eigentijds humanisme nieuw overdenken.

Wat ze wil is vrij duidelijk, maar ik vraag me af, of zij zich realiseert hoezeer haar bedoelingen strijden met wat velen in het Verbond dierbaar is. Als datgene wat zij in dit artikel aanduidt, de toon zou gaan aangeven, zou ik geen reden meer hebben om lid te blijven. Ik denk dat het velen zo zou vergaan.

J. Smit, Haren

Waarom crematie?

In de (voortreffelijke) dokumentatiemap „Uitvaartbegeleiding” komt in de bundel „Humanist funeral ceremonies” blz. 7. r.6 deze zin voor: „... onder normale omstandigheden verdient crematie de voorkeur”. Waaróm wordt echter niet geschreven. Is dit nu een persoonlijke mening of een soort humanistische leerstelling? Waarom deze voorkeur voor een onnatuurlijke lijkbezorging?

Gaat men er van uit dat de mens geen onsterfelijke ziel bezit en het leven met de dood van het lichaam eindigt (zo b.v. E. van Eyk-Hoogveen) dan is de mens geheel onderdeel van een natuurlijke voedselketen, want hij bestaat uit bouwstoffen die allemaal uit de aarde zijn gekomen en de terugkeer in die voedselketen is daarom de zinnigste lijkbezorging, de mens dient weer als voedsel voor planten en dieren aan wie hij zijn bestaan te danken had. De ontbinding in de aarde heeft niets weerszinwekkends maar behoort tot de natuur en geldt voor plant, dier en mens.

Gaat men wel van een onsterfelijke ziel uit dan klemmt een natuurlijke begrafenis des te meer omdat de ziel haar eigen tijd nodig heeft om zich van de aarde los te maken. Vooral bij een plotselinge dood is dat van belang. Door een lijkverbranding versnelt men op onnatuurlijke wijze deze scheiding en komt de ziel te snel in een luchtledig terecht, weet nog niet de nieuwe weg maar kan ook niet bij het lichaam vertoeven want dat is onherkenbaar geworden. De mens gripte niet onnodig op een gebied in waar hij niets van weet!

De redenering van de Hindoes en in navolging van hen helaas ook bij veel theosofen, dat het vuur de ziel van aardse zonden reinigt is onzin, want de onreinheid der ziel bestaat uit haar gedachten en daden en die zijn voor het vuur ontoegankelijk.

R. Slot, Axel

Ongepaste pretentie

In de „Humanist” van 15 juni j.l. schrijft Dr. Klever dat „de voor bepaalde omstandigheden veronderstelde doodswil niet alleen niet bestaat, maar zelfs een ondenkbaarheid is”. Dus als iemand in het laatste stadium van kanker of een andere vreselijke ziekte naar de dood verlangt, mag niemand daar op ingaan, want de zieke meent het niet... En wie zegt dat? Zijn vrouw of zijn beste vriend? Neen, de heer Klever die de patiënt niet kent en de pijn niet voelt. Hoe weet hij dat de patiënt het niet meent? Wel, op grond van redenering en zorgvuldige analysering... enz. enz. Alsof men

Zijn humanisten redelijk?

Je hoort nogal eens het verwijt dat humanisten zo rationalistisch zijn ingesteld. Ja, dat ze zelfs vijandig zouden staan tegenover pogingen in het Humanistisch Verbond iets te doen aan meer gevoelsmatig getinte activiteiten (bijvoorbeeld in het groepswerk).

In de humanistische traditie vormt de rede een belangrijke toetssteen voor het han-

onderscheiden, maar niet te scheiden omdat zij elkaar over en weer beïnvloeden. Daarom wordt onder rede meer verstaan dan alleen maar verstand: het gaat om een zodanig evenwicht tussen verstand en gevoel dat men bereid is zich rekenschap te geven van eigen denken en handelen. Dat men bereid is te luisteren, te onderzoeken, te onderleggen, „tot hoor en wederhoor, tot afstand nemen van het eigen subjectieve, gekleurde, eventueel bevooroordeelde standpunt – om te komen tot een visie die gebaseerd is op geldige, gecontroleerde gegevens”, zoals de toelichting op de beginselverklaring zegt.

En een van die controleerbare gegevens is dat het Humanistisch Verbond veel ruimte heeft geschapen voor activiteiten waarin ook de gevoelskant van mensen tot ontwikkeling kan komen, bijvoorbeeld in het relationeel vormingswerk. Maar dan niet door eenzijdig het verstand uit te schakelen (als dat al zou kunnen). En dan zal het best voorkomen dat sommige humanisten teveel verstandelijk te werk gaan: humanisten zijn nu eenmaal geen engelen (omdat die niet bestaan). Maar dat neemt niet weg dat het humanisme en het Humanistisch Verbond positief staan tegenover een gelijkwaardige benadering van verstand en gevoel. De menselijke rede vormt nog altijd een belangrijke toetssteen in een tijd waarin technocratie en dogmatisch antirationalisme hoogtij vieren. Liever rede dan geweld en onderdrukking!

Rob Tielman

DIALOOG met de voorzitter

delen. Ook in onze beginselverklaring vormt de redelijkheid een belangrijk element. Wat wordt precies onder rede verstaan? Veel mensen gaan ervan uit dat rede en verstand hetzelfde zijn. Zou dat betekenen dat alleen het verstand zou meetellen in het humanisme? En is het gevoel iets dat bij voorbaat in humanistische kring verdacht zou zijn?

Ieder mens heeft verstand en gevoel. Net zoals ieder mens lichaam en geest is. Het humanisme gaat (in tegenstelling tot het traditionele christendom) niet uit van een wezenlijke tweedeling tussen geest en lichaam, verstand en gevoel. Zij zijn wel

ooit op deze wijze het waarheidsgehalte van zo'n uitspraak zou kunnen testen... Ik houd het maar liever bij de praktijk. Velen die vreselijk moeten lijden zien de dood als een verlosser. Volgens mij volkomen begrijpelijk, zeker als je weet dat van herstel geen sprake meer kan zijn. Hier gaat het niet meer om de keuze tussen leven en dood – zoals de heer Klever beweert –, maar om de keuze tussen dood en lijden. Soms is een zieke verward of onduidelijk, maar dit is stellig niet altijd het geval: anderen zijn volkomen bij hun posities en weten héél goed wat zij zeggen. Wie geeft een buitenstaander het recht, de ernstige, met volle overtuiging uitgesproken woorden in twijfel te trekken, hun verlangen naar de dood als ondenkbaar te betitelen?

Het gaat niet alleen om uitlatingen van ernstig zieke mensen. Over een oude man merkt Dr. Klever op: „Hij beseft dat het einde in zicht komt. Zijn leven zou echter nu reeds ten einde zijn, als hij zich dáármee bezig zou houden, gesteld dat hij het zou kunnen.” Dus... een mens kan niet aan zijn eigen dood denken? En ik doe het, vaak genoeg! Of aan de dood van familieleden... Voor mij is dat iets heel gewoons. Hoe komt de heer Klever eigenlijk tot zijn uitspraak? De verklaring vinden wij waarschijnlijk in de laatste alinea van zijn artikel. Het gaat weer over de keuze tussen leven en dood: „...Dit vind ik ijsig onmenselijk”, aldus de schrijver. Meteen laat hij er op volgen: „...ofwel een menselijke onmogelijkheid”. Bewust legt hij zelf een zeker causaal verband. De redenatie is dus: ik vind een bepaalde gedachte ijsingwekkend, ik kan zo niet denken, dus anderen kunnen dat ook niet.”

*H. E. Kries-Bunk
Enkhuizen*

Kernbewapening

Het is meer dan een pak van mijn hart dat het eindelijk zover is, dat de Verbondsraad een duidelijk standpunt heeft ingenomen ten aanzien van de kernbewapening. Uiteraard zijn er heel wat redenen aan te voeren voor afwijzing van het gebruik en bezit van dit wapentuig. Voor mij is het belangrijkste aspect dat van de in miljoenen jaren geëvolueerde erfmasa van mens, dier en plant. Die evolutie kunnen wij nu binnen een dag ongedaan maken. Volgende geslachten kunnen dan, als er nog leven over is, aan een nieuwe evolutie beginnen vanuit een nog niet eerder voorgekomen DNA patroon (opbouw van de kiemcellen).

We knutselen tegenwoordig aan bacteriën om er nieuwe soorten van te maken, die mogelijk nuttig voor de mens kunnen zijn. En oh!, wat zijn de diverse regeringen – overigens terecht – bang, dat er iets uit de hand loopt. Een recombinant b.v. die onbekende ziektes kan veroorzaken.

Deze dubbelzinnige Agterlijke opstelling is toch onmogelijk aanvaardbaar voor ons Humanistisch Verbond, dat het leven als de moeite van het leven waard beschouwt. Juist het uit de weg gaan van dergelijke levensbeschouwelijke vraagstukken werkt verlamdend op het leven zelf. Dat heeft indirect wel iets met politiek te maken. In de politiek echter streeft men naar het haalbare. En zelfs daar spreekt men soms het onaanvaardbaar uit. Moge onze levensbeschouwelijke stellingname ertoe bijdragen de politici ook zover te krijgen,

VERBOND OP RTV

radio

Zondag 3 augustus 9.30-10.00 uur, Hilversum 2

HUMANISME IN NEDERLAND (3)

In de zestiende eeuw ontwikkelden de Nederlanden zich tot gewesten met een sterke burgerij. Ze leden onder de misbruiken die waren binnengeslopen in de katholieke kerk. Het calvinisme zou geleidelijk meer verdedigers vinden. Dat beide even middeleeuwen als anti-humanistisch waren, dat ondervonden ze, de gebroeders Koerbagh, Da Costa, Spinoza en Coornhert („die razende hond, die Hollandse boef”, volgens Calvin).

Samengesteld door Piet Brinkman, aan de hand van het boek „Humanisme in Nederland” door Anton Constandse.

Dinsdag 5 augustus, 18.20-18.50 uur, Hilversum 2

HET BEJAARDENUITJE

Bejaarden van de bejaardenclub van Humanitas trokken er met een boot op uit. Van Amsterdam voeren ze naar Abcoude. Onderweg praatten ze met Piet Brinkman over hun club, zichzelf en over problemen van ouder worden.

Zondag 10 augustus, 9.30-10.00 uur, Hilversum 2

HUMANISME IN NEDERLAND (4)

De spreekwoordelijke verdraagszaamheid van de Nederlanden in de zestiende en zeventiende eeuw verjoeg Spinoza, gooide Koerbagh in het Rasphuis en Herman van Rijswijk kwam op de brandstapel terecht toen hij zei: „De wereld bestaat van alle eeuwigheid, maar de schepping is slechts een uitvinding van die dwaze Mozes”. Samengesteld door Piet Brinkman, aan de hand van het boek „Humanisme in Nederland” door Anton Constandse.

maar dáárvoor zullen humanisten binnen hun politieke partijen moeten werken.

Daarom is het te hopen, dat de ingestelde commissie voor de uiteindelijke formulering vlot komt met een niet afgezwakt, vaag concept, zoals dat in de politiek gebruikelijk is. Wij zijn immers een verbond – geen politieke partij! Duidelijkheid, onduidelijkheid, eerlijkheid en durf zullen speciaal de talloze jongeren met een humanistische overtuiging en instelling aanspreken.

Th. Rinke de Wit, Den Haag

Levensovertuiging.

Kanttekening bij het artikel van Rob Tielman op de voorpagina van de Humanist van 5 juli j.l.: „Topambtenaar beweert dat humanisme geen levensovertuiging is (omdat het niet verder gaat dan het aardse leven en geen transcendentie of hierna maals kent)”. Dus de topambtenaar wil

Dinsdag 12 augustus, 18.20-18.50 uur

PLICHT

Waar komen plicht en plichtsbesef vandaan? Jetske Mijs vraagt dit aan de psycholoog en therapeut Hans Korteweg en aan cultuur-anthropoloog Marcel Messing, die vergelijkingen trekt met andere culturen dan de onze.

Dinsdag 19 augustus, 18.20-18.50 uur, Hilversum 2

MORGEN WETEN WE WEL BETER

„De nieuwe tegenstellingen”. Casper Vogel praat met de filosoof Kwee Swan Liat over de toekomst van godsdienst en levensbeschouwing.

televisie

Vrijdag 8 augustus, 21.55-22.25, Nederland 1

DE VECHTERS TEGEN DE BIERKAAY

Je hebt van die mensen, die al jarenlang in de voorste gelederen te vinden zijn met hun spandoek, als er gedemonstreerd moet worden voor mensenrechten en vrede. Of die vrouw die avond aan avond de deuren langs gaat met haar handtekeningenlijst voor het kinderspeelplaatsje in de buurt. Of sit-inners, die zich aan de hekken van een kerncentrale vastbinden of zich ervan laten wegslepen door daarvoor getrainde politieambtenaren.

Wat beweegt deze Vechters tegen de Bierkaay om ten koste van hun vrije tijd – en vaak meer dan dat – te plakken, te vergaderen, te lobbyen en te demonstreren? En wat bereiken ze ermee?

Aan het gesprek zullen naast anderen deelnemen: Dirk de Vroome (de Rooie Reus) en Mary Zeldenrust-Noordanus. Gespreksleider: Bram Peper.

Samenstelling en redactie Gerard de Bruijn, Piet Brinkman, Rob van der Linden, Huub Verstegen.

beweren dat een „geloof in zaken als transcendentie en hierna maals” wél een levensovertuiging is.

Het is altijd al een vreemde zaak met dat geloven geweest. Want: geloven de gelovigen nou of zijn de gelovigen ergens van overtuigd? Allebei kan niet: geloof is niet-zeker-weten en overtuiging is wel-zeker-weten. Tenzij de gelovigen zo langzamerhand een andere gevoelswaarde aan „overtuiging” hebben gegeven.

Maar als we het begrip „overtuiging” op „zeker weten” houden, vind ik het eigenlijk voor de humanisten ook niet zo'n gelukkig woord. Wij weten toch immers over de diepste levensvragen ook niks zeker, zetten dat alleen niet om in een geloof, we gaan er zelfs prat op met de onzekerheden te durven leven. Ik prefereer daarom het woord „levensbeschouwing”.

*G. C. E. Roelofsen-Dorschodt,
Ottersum*

VVD bij gratie GODS (2)

Een meerderheid in de VVD-fractie blijkt van mening te zijn dat van godsdienstige overheidsstukken geen „kwetsende werking jegens sommigen of velen geacht kan worden uit te gaan”. Het hoofdbestuur van het HV heeft geantwoord dat dit in strijd is „met het rechtsbeginsel, dat niet degenen die kwetst uitmaakt of derden zich gekwetst voelen.”

Ook is het niet goed bij het hoofdbestuur gevallen dat de humanistische bevolkingsgroep in feite door de VVD-meerderheid „marginaal” wordt genoemd. Het hoofdbestuur is verbaasd dat niet is ingegaan „op onze inhoudelijke argumenten, gebaseerd op traditioneel liberale beginselen als de scheiding van godsdienst en staat, de gelijkberechtiging van alle levensovertuigingen en het erfgoed van de Franse revolutie en Thorbecke.”

Het hoofdbestuur doet dan ook „opnieuw een dringend beroep op u deze stellingname te toetsen aan uw liberale beginselen”.

Is monarchie een liberaal beginsel?

In NRC-Handelsblad van 4 juli j.l. bespreekt Heldring de verhouding tussen monarchie en liberalisme. De commissie-Geertsema had de monarchie buiten de beginselverklaring gelaten, maar een meerderheid op het VVD-kongres verhief de monarchie tot liberaal beginsel.

Heldring: „Natuurlijk had Geertsema gelijk. Het liberalisme als staatskundige filosofie is op z'n minst neutraal in de vraag: monarchie of republiek. Ja, de stelling kan zelfs verdedigd worden dat het liberalisme, als produkt van het tijdperk der Rede, eerder terughoudend is ten aanzien van een instelling als de monarchie; die zo'n sterk beroep doet op buitenredelijke gevoelens”.

Heldring beschrijft, hoe slechts vijf VVD-Kamerleden (onder wie de humanisten Bolkestijn en Krijnen) de druk durfden te weerstaan en niet zwichtten voor de vrees straks met een onverkiesbare plaats te zullen worden gestraft omdat zij niet waken voor „de macht van het Oranje-gevoel, waartegen redelijke overwegingen vaak niet bestand zijn”, aldus Heldring.

Anti-humanisme

In de Haagse Post van 5 juli komt briefschrijver K. Schreuder uit Arnhem duidelijk uit voor zijn anti-humanisme. Hij is het niet eens met Kamerlid Elida Wessel, „de-

ze D'66-humaniste”. „Haar democratisch humanisme verdeelt de taken: zij laat met hoempapa de vreemdelingen tot de natie toe en de arbeidersklasse van het land krijgt de verheven eis te realiseren iedere vorm van vreemdelingenhaat te onderdrukken.”

En uit welke hoek waait deze wind vol naastenliefde? U raadt het al: de „orthodox christelijke”.

Oproep

In de regio Utrecht wordt een humanistisch bestuurslid gezocht in de ambulante geestelijke gezondheidszorg. Belangstellenden kunnen zich richten tot Rob Tielman (Postbus 114 3500 AC Utrecht.)

Gemakzucht van het Utrechts Nieuwsblad

Voor een komische noot bij de brandstichting in het Erasmushuis zorgde het Utrechts Nieuwsblad (waarvan het kantoor slechts vijf minuten lopen van het Centraal Bureau van het HV verwijderd is). In het UN-bericht over de brand stond: „het Humanistisch Verbond was vanmorgen niet bereikbaar voor commentaar”. Zou het Utrechts Nieuwsblad nu echt verwachten dat een gebouw in brand rustig telefonisch bereikbaar is? En zou niemand op de gedachte zijn gekomen even langs te komen (zoals vele andere journalisten wel deden)? Mocht het UN-kantoor onverhoopt ooit eens in brand staan dan weten we in ieder geval dat het Utrechts Nieuwsblad zelf „niet bereikbaar voor commentaar” zal zijn!

PvdA-trefpunt voor levensovertuigingen

De Partij van de Arbeid heeft een trefpunt voor socialisme en levensovertuiging in het leven geroepen. Daarin zitten PvdA-leden die actief zijn in de kerken en het Humanistisch Verbond. De belangrijkste humanisten in het trefpunt zijn Rob Tielman, Cor de Ronde en Arie den Broeder. Het trefpunt komt in de plaats van het Centrum voor Levensovertuiging en Politiek dat weer de politieke werkgemeenschappen verving.

Teleac toch!

Terwijl de Stichting Teleac dient te functioneren als een algemene instelling, wekt zij de indruk op levensbeschouwelijk terrein te discrimineren. Aldus de reactie van het hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond op het besluit van Teleac de bijbel-cursus niet te laten volgen door een vergelijkbare cursus over het humanisme. Het HV verbaast zich over dit besluit. Onder meer vanwege het grote aantal christelijke zendgemachtigden dat, naast Teleac, regelmatig aandacht schenkt aan bijbelse zaken. Ook verbazing omdat Teleac op zijn minst (eventueel samen met het HV) een onderzoek had kunnen instellen naar het potentiële aantal deelnemers aan een cursus humanisme. Blijkbaar is het niet doorgedrongen tot Teleac dat zo'n 12% van de Nederlandse bevolking de doelstellingen van het HV onderschrijft.

Moral education

Van 27 t/m 29 augustus wordt aan de Vrije Universiteit van Brussel een internationale conferentie gehouden over „moral education” vanuit humanistische achtergrond zoals dat gegeven wordt in Nederland, België, Duitsland, Engeland, Verenigde Staten, enz. Vanuit Nederland zullen er spreken Rob Tielman en Joop de Vries. De groei van het humanistisch vormingsonderwijs in Nederland staat niet op zichzelf maar maakt deel uit van een veel bredere internationale ontwikkeling.

Verbondsradaar bijeen

De eerstvolgende Verbondsradaarvergadering zal plaats vinden op zaterdag 13 september. Er zal onder andere gesproken worden over de kernwapenverklaring. Belangstellenden worden verzocht zich vooraf aan te melden bij het hoofd verenigingszaken Jan de Leede.

**vijfde HV-jongerenweekend
kasteel Well in Noord-Limburg.
12,13 en 14
september**

12, 13 en 14 september a.s. wordt op het 17e eeuwse kasteel Well (bij het dorpje Well in Noord-Limburg) het 5e Humanistisch Jongerenweekend gehouden. Voor inlichtingen kun je 's avonds bellen: Hans: 020 - 847414. Frank: 030 - 331187. Freek: 070 - 520437. Rob: 040 - 522012. En Ellie: 010 - 348801.